

HRVATSKI *glasnik*

XXXII. godina, 11. broj

17. ožujka 2022.

cijena 200 Ft

Prva sjednica Skupštine HDS-a u 2022. godini

FOTO: BRANKA PAVIĆ BLAŽETIN

3. – 5. stranica

I u Baji otjerana zima

6. stranica

Židanski fašenjак – „Ča ste vi, toga nij!”

11. stranica

Jačanje prekograničnih veza

14. stranica

Papreni svijet

Nahadjamo se zopet u jako hakljivom periodu ovoga svita. U korizmi se vježba nesebičnost, tolerantnost, naglašavaju se potezi dobročiniteljstva. U brojni naši naselji u ovi dani narod nanovič skuplja humanitarnu pomoć, pogodjenim u boju u Ukrajini. Neki načelnici se vozu na granicu, a u Kemlju su dospili i prvi bigunci ki su svoj dom silom prilik morali izminuti privremenim smješćajem. Milijuni si išću očajno svoje mjesto u svitu, je ki se ufaju u bližnjem miru, je ki spakiraju ono malo, što moru sa sobom odnesti i ganu se na daleke kontinente i orsage. Paralelno s tim, postavlja se i pitanje, što će nam u Europskoj uniji donesti sankcije prema Rusom? Hoćemo li imati plin za grijanje, a gdo će moći vrijeda isplatiti u višinu jahajuće cijene goriva, benzina? Stišću nas svakidašnjice. Dovidob su nam se mediji grozili s virusi, sad sa strahotami, invazijami Rusov, gladom zbog manjkanja osnovnih namirnica, a vrijeda ćemo se morati i zbog toga živcirati ovde na zapadu Ugarske, kako će nam useliti NATO-katane. Ako dovidob nismo bili meta, u budućnosti to već ne stoji za nas. Kipi svijet, medjusobna natezanja, nesigurnost, nemir se širi, ne samo u politici, nego i med ljudi. Iako se zbudjaju zajednice, društva, ke je pandemija do tla dotukla, još nismo izgubili šansu da k sebi dojdemo iz apatije da se gane kulturni žitak, da se najdemo medjusobno da se konačno znamo kot ljudi se pominati da se znamo razveseliti, ne samo paničariti u nuglju naših stanov. Zvana toga mora se naglasiti da želja za pomoć naših ljudi je na visokom stupnju, to se je iskazalo jur i lani, kad se je darovalo, još i većputi, za hrvatske žrtve potresa, a sad isto tako za nevoljne zbog boja. Zvana toga, prošloga vikenda je duhovnik Pinčene doline prikdao milodar od pol milijun ft za vraćenje židansko-ga betežnoga dičaka, Benedeka. Petrovo Selo, Narda, Gornji Četar i Hrvatske Šice velikodušno su darovali, a Bizonzjci prik Caritasa su kanili pomoć. Minule nedilje i Koljnofci su skupadali svoje dobrovoljne dare u crikvi za Židanca, komu svi skupa željimo brzo ozdravljenje i da ljuto pozabi na ločeste dane teške bolesti. A uprav ovo bi mogli zaželjiti i današnjemu paprenomu svitu!

Tiho

Glasnikov tjedan

Potporna za Hrvatsku državnu samoupravu, Ured i medije u 2021. godini iznosila je 224,9 milijuna forinti. U 2022. godini ona iznosi 263,1 milijuna forinti. Uvećana je za 38,2 milijuna forinti, što je do 20% više. Držav-

na potpora za institucije u održavanju Hrvatske državne samouprave u godini 2021. je iznosila 160,5 milijuna forinti, dok ona u 2022. godini iznosi 325,3 milijuna forinti, što je za 164,5 više u odnosu na 2021. godinu i predstavlja povećanje za više od 100%.

Potporna se državnim narodnosnim samoupravama isplaćuje kvartalno u obrocima, putem Mađarske državne riznice, a prvi obrok isplaćuje se do 15. veljače 2022. godine. Ovih se dana čuje kako se ušesterostručila potpora narodnostima u posljednjih desetak godina. Negdje i više! A negdje se nije ni udvostručila. Skupština Hrvatske državne samouprave je na sjednici održanoj 5. veljače prihvatila proračun za 2022. godinu s prihodima i rashodima od 2 934 737 529 forinti.

Proračun HDS-a 2010. godine nije iznosio ni pola milijarde forinti. Pročitala sam nevjerojatan podatak, kako se potpora dječjim kapovima povećala za dvanaest puta. Od siječnja pak zajamčena minimalna plaća iznosi bruto 260 000 ft. Sretni ste ako se zaposlite s tom osnovom u instituciji koja vam uz osnovnu plaću daje i do-

datke na plaću i druge oblike premija. Pri-mjerice, godišnju naknadu u obliku „SZEP kartice“ do 400 tisuća ft u javnom sektoru i 800 tisuća ft u gospodarskom sektoru. Kod narodnosnih odgojno obrazovnih institucija dobiva se značajan narodnosni dodatak. Tu je i mogući jezični dodatak, naknada za odjeću, naknada za putovanje, mjesečni pokaz, drugi dodaci, trinaesta plaća... ili neki drugi mogući oblik beneficija što poslodavac može dati radnicima. Žalosna je činjenica o kojoj se manje govori kako duplo veću bruto plaću od spomenutoga iznosa nemaju danas na žalost mnogi s diplomom i s preko trideset godina radnoga staža te znanjima koja su teško nadomjestiva.

Često se spominju u medijima djelatnosti i zanimanja u kojima su se od 2010. godine do 2022. za dva ili do tri do pet puta, povećala mjesečna primanja. Ili bar za 100%.

Ima zanimanja za koja s diplomom u rukama, nakon pet godi-

na studija na startu kao početnik imate tek zakonom zajamčenu minimalnu plaću bruto 260 000 ft, ako nemate dodatne beneficije. Mnogi ih nemaju. Država je od 1. siječnja poreznim zakonom olakšala porezne doprinose bruto iznosa plaće. Ukinula je doprinos za stručno usavršavanje i smanjila stopu socijanog doprinosa s 15% na 13%. Time je poslodavcima omogućila znatne uštede. Summa summarum, za neke poslodavce iznos minimalne plaće i zajamčene minimalne plaće znače dodatne troškove, dok ukidanje socijalnih doprinosa za poslodavce znači i uštede.

Branka Pavić Blažetin

„Ovih se dana čuje kako se ušesterostručila potpora narodnostima u posljednjih desetak godina.“

Pratite medijske platforme Medijskog centra Croatica!

MEDIJSKI CENTAR Croatica

www.glasnik.hu
Tiskano izdanje Hrvatskoga glasnika – svakoga petka u Vašem domu.
Čitajte i širite Hrvatski glasnik „oazu hrvatske pisane riječi u Mađarskoj“!

Facebook profil Hrvatski glasnik – dnevni tisak – budite obaviješteni prateći Hrvatski glasnik!
radio.croatia.hu – 24 sata glazbe, utorkom, četvrtkom i petkom od 18 sati radijske emisije s ponavljanjima drugoga dana u 10 sati!

Croatia TV - tjedni prilog! Budite naši prijatelji, pratite Medijski centar Croatia i preko Facebookovih profila: Hrvatski glasnik; Radio Croatia; Croatia TV!

Prva sjednica Skupštine HDS-a u 2022. godini

Odlukom Skupštine jednoglasno je prihvaćen proračun za 2022. godinu s prihodima i rashodima od 2 934 737 529 ft, kao i rebalans proračuna Hrvatske državne samouprave, Ureda i institucija za 2021. godinu s prihodima i rashodima 3 004 534 073 ft.

Redovna sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave održana je 5. veljače 2022. godine u budimpeštanskom sjedištu Hrvatske državne samouprave. Skupštini je od 31 nazočilo 25 zastupnika. Predsjednik skupštine HDS-a Ivan Gugan predložio je 33 točke dnevnog reda, koje su prihvaćene.

Najvažnije točke dnevnoga reda bile su prihvaćanje proračuna HDS-a, Ureda i institucija za 2022. godinu, s prihodima i rashodima od 2 934 737 529 ft. Skupština je protekla u znaku donošenja odluka o dodjeli potpora te prihvaćanju plana i proračuna HDS-a, Ureda i institucija u održavanju HDS-a za 2022. godinu.

Usvojene su odluke o isplati potpore poduzeću Croatica za medijske sadržaje i izdavanju časopisa „Barátság”, te potpore poduzeću Hrvatsko kazalište Pečuh za kazališnu djelatnost.

Prihvaćen je i rebalans proračuna Hrvatske državne samouprave, ureda i institucija za 2021. godinu s prihodima i rashodima od 3 004 534 073 forinti. Glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga podnio je godišnje izvješće o radu, a usvojena je i odluka o raspisivanju natječaja za popunu radnog mjesta ravnatelja Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma Santovo.

Odluke o osiguravanju potpora

U okviru šeste točke dnevnog reda Hrvatskom kazalištu je odlukom Skupštine HDS-a dodijeljeno 30 milijuna forinti, dok su četiri posebne odluke donesene i vezi s isplatom potpore poduzeću Croatica za medijske sadržaje (Hrvatski glasnik, Radio Croatia, Internet TV, Zornica nova) u ukupnom iznosu od 77 443 850 ft. Odlukom Skupštine poduzeću Croatica za kulturnu djelatnost dodijeljeno je 6 360 000 ft. HDS pod stavkom medijskih usluga u svom proračunu ima ukupno 92 618 250 ft, od čega je za časopis (mjesječnik) „Barátság” odlukom Skupštine izglasano 15 174 400 ft. Visina iznosa potpore za izdavanje a) Hrvatskog glasnika b) djelovanje Radio Croatice c) djelovanje Internet TV-a, d) izdavanje časopisa „Zornica” u proračunu nije iskazana zasebnim brojkama, navodi se tek ukupna visina potpore Croatici za medijske usluge (77 443 850 ft). Dio je to sredstava od ukupnog iznosa potpore za HDS, Ured HDS-a i medijske sadržaje, koji 2022. godine iznose 263,6 milijuna forinti, što je u odnosu na 2021. godinu povećanje od 38,7 milijuna forinti. Porasla je i državna potpora za institucije u održavanju Hrvatske državne samouprave 2022. godine. Ona iznosi 325,3 milijuna forinti, što je za 164,5 više u

odnosu na 2021. godinu i predstavlja povećanje za više od 100%.

Predsjednik HDS-a Ivan Gugan rekao je kako su uspjeli povećati proračun institucija, dobili su kompenzaciju za održavanje zgrada u kojima su institucije i povećali primanja svih djelatnika u kulturnim institucijama, muzeju, Zavodu, Metodičkom centru i Hrvatskom kazalištu za 20%. Rekao je kako misli da „smo zadnjih godina napravili veliki korak prema kulturnoj autonomiji, i to utemeljenjem raznih institucija, što je i bio cilj na početku prethodnog mandata HDS-a. Polako smo došli na onu razinu koju smo zamišljali. Imali smo i sreće, a vjerujem kako smo suradnjom HDS-a i glasnogovornika uspjeli osigurati novčana sredstva iz državnog proračuna za te institucije. Stoga možemo biti zadovoljni.”

Privaćeni planovi i programi odgojno obrazovnih institucija

U okviru sedme točke dnevnoga reda prihvaćen je proračun Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma Santovo za 2022. godinu u iznosu od 321 540 000 ft. Ravnatelj škole Joso Šibalin izvijestio je Skupštinu kako 22. veljače 2022. godine ispunjava uvjete za starosnu mirovinu te je podnio molbu za raskid

radnog odnosa od 31. listopada. Na-veo je kako tijekom zakonom određenih osam mjeseci otkaznog roka četiri mjeseca želi ispunjavati radne obveze, a za preostala četiri mjeseca traži oslobođenje od radnih obveza. Predsjednik Odbora za odgoj i obrazovanje Joso Ostrogonac predložio je da se isto prihvati. Ravnatelj Šibalin zatražio je i naknadu za godišnji odmor, koja je ugrađena u školski proračun i zajamčena zakonom.

Skupština je na sjednici usvojila odluku o raspisivanju natječaja za popunu radnog mjesta ravnatelja Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma Santovo. Raspisat će se natječaj na rok od pet godina, s početkom radnog odnosa od 12. kolovoza. Rok za prijave je 10. ožujka 2022. godine, a

Skupštini je nazočilo 25 zastupnika

Predsjednik Ivan Gugan vodi sjednicu

odluka će biti donesena do 31. srpnja 2022. godine. U Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i učeničkom domu Santovo zaposleno je 45 djelatnika.

Nakon razmatranja osme točke dnevnoga reda prihvaćen je proračun Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže za 2022. godinu u iznosu od 636 402 000 ft. U instituciji je zaposleno je 89 djelatnika. Ravnateljica škole je Janja Živković Mandić. U sklopu devete točke dnevnog reda prihvaćen je proračun Hrvatskog vrtića i osnovne škole Mate Meršić Miloradić za 2022. godinu u iznosu od 187 476 000 ft. Ravnateljica škole je Edita Pauković-Horvat. U školi je zaposleno 26 djelatnika.

Prihvaćeni planovi i programi institucija HDS –a

U desetoj točki dnevnog reda prihvaćen je proračun i plan rada Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj za 2022. godinu. Iznos proračuna je 36 054 823 ft. Ravnatelj Zavoda je dr. sc. Stjepan Blažetin, u Zavodu je zaposleno šest djelatnika.

U okviru jedanaeste točke dnevnoga reda prihvaćen je proračun i plana rada Hrvatskog kluba Augusta Šenoe za 2022. godinu s iznosom od 78 715 000 ft. Ravnatelj Kluba je Mišo Šarošac, a u klubu je zaposleno 5 djelatnika. Od spomenute proračunske svote za obnovu je namijenjeno 53 123 641 ft.

U jedanaestoj točki dnevnoga reda prihvaćen je proračun i plan rada Zbirke sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj za 2022. godinu s iznosom od 41 656 317 ft, od čega je za obnovu predviđeno 16 000 000. Ravnatelj zbirke je dr. sc. Andrija Handler, u ustanovi je zaposleno pet djelatnika.

U trinaestoj točki dnevnog reda prihvaćen je proračun i plan rada Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj za 2022. godinu s iznosom od 23 670 707 ft. U instituciji su zaposlena tri djelatnika, a na čelu institucije je v.d. ravnateljica Gabriella Kohuth-Várhelyi.

U četrnaestoj točki dnevnog reda prihvaćen je proračun i plana rada Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda Stipan Blažetin za 2022. godinu, koji iznosi 22 161 913 ft. Na čelu institucije, u kojoj je zaposleno troje djelatnika, je ravnateljica Zorica Prosenjak-Matola.

U petnaestoj točki dnevnoga reda prihvaćen je proračun i plan rada Hrvatskog kulturnog i sportskog centra Josip Gujaš Džuretin za 2022. godinu s

iznosom od 95 462 464 ft, od čega je za investicije namijenjeno 68 259 500 ft. Ravnatelj institucije je Krištof Petrinović, u instituciji je zaposleno pet djelatnika.

U šesnaestoj točki dnevnoga reda prihvaćen je proračun i plana rada Kulturnog centra bačkih Hrvata za 2022. godinu s iznosom od 22 911 634 ft. Ravnatelj institucije je Mladen Filaković, u instituciji su zaposlena tri djelatnika.

U sedamnaestoj točki dnevnoga reda prihvaćen je proračun i plan rada Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra za 2022. godinu koji iznosi 113 095 433 ft, od čega je za investicije predviđeno 91 070 549 ft. U instituciji, čija je ravnateljica Zsanett Vörös, zaposlena su tri djelatnika.

U osamnaestoj točki dnevnoga reda prihvaćen je proračun Ureda Hrvatske državne samouprave za 2022. godinu s iznosom od 176 282 606 ft. Od tog iznosa za obnovu je predviđeno 63 183 065, za investicije 8 384 110, a za djelatnost Ureda 105 032 942 ft. Na čelu ureda je zamjenik voditelja Ureda David Gregeš, a u uredu je zaposleno 12 djelatnika.

Proračun Skupštine HDS –a

Sukladno prijedlogu proračuna za rad Skupštine HDS-a izglasa no je 68 328 502 ft. Ta svota pokriva osobna primanja zastupnika i dužnosnika Skupštine HDS-a uz pripadajuće doprinose i financijske troškove održavanja sjednica Skupštine, odnosno financijske i investicijske troškove, troškove nabave dugotrajne imovine vezane uz rad te pričuvu.

Prihvaćen proračun HDS –a , ureda, institucija i medija za 2022. godinu

U sklopu 19. točke prihvaćen je proračun Hrvatske državne samouprave, ureda, institucija i medija za 2022. godinu s prihodima i rashodima u visini od 2 934 737 529 ft.

U proračun su ugrađeni kredit za likvidnost od 100 milijuna forinti i troškovi kampanje HDS-a za parlamentarne izbore s iznosom potpore koja je jednaka onoj otprije četiri godine i iznosi dvadesetak milijuna forinti (ta sredstva će se isplatiti tijekom narednih dana). Donesena je i odluka „o neulaženju u dugotrajne kredite“.

Predsjednik Skupštine HDS-a Ivan Gugan u svom je obraćanju

Dio nazočnih voditelja institucija, djelatnika HDS -a i novinara

prilikom prihvaćanja proračuna odgojno-obrazovnih institucija rekao kako je pretprošla godina bila krizna. HDS ima tri odgojno obrazovna centra i, kako je naglasio, „do tada smo živjeli od glavarine, ali 2019. to se nije moglo isfinancirati, pogotovo stoga što je počeo rad i u Sambotelu, pa smo te godine imali financijsku krizu. Godine 2020. dobili smo potporu i uspjeli završiti godinu, a 2021. smo inicirali sklapanje petogodišnjeg ugovora s nadležnim ministarstvom i prema obećanjima dobit ćemo 123 milijuna ft, dok bi potpora iduće godine trebala biti 133 milijuna ft, a ugovor će se sklopiti na pet godina pa ćemo biti mirniji glede tih ustanova.“

Dodao je „kako smo 2020. dobili dio potpore za gradnju škole u Santovu, ali otada su građevinski troškovi porasli za 50% te nam treba dodatnih 300 milijuna forinti, za što imamo čvrsta obećanja. Tijekom 2020. planiramo završiti još tri građevinska projekta, odnosno obnove. Radi se o Hrvatskom klubu Augusta Šenoae, Collegium Croaticum i sjedištu HDS-a u Budimpešti.“

Prihvaćen plan javne nabave i druge važne odluke

U dvadesetoj točki dnevnoga reda prihvaćen je plan javne nabave Hrvatske državne samouprave za 2022. godinu, u 21. usvojena odluka o datumu i mjestu upisa djece u odgojno-obrazovne institucije u održavanju Hrvatske državne samouprave, u 22. usvojena odluka o zatvaranju (zbog generalnog čišćenja) ustanova predškolskog odgoja u održavanju HDS-a, a u 23. prihvaćen plan godišnjeg usavršavanja pedagoga za 2022./2023. školsku godinu u odgojno-obrazovnim institucijama u održavanju HDS-a. U 24. točki dnevnog reda prihvaćena je izmjena Pravilnika o plaćama, naknadama i drugim materijalnim pravima suradnika neprofitnog poduzeća Hrvatsko kazalište Pečuh. Posebno se raspravljalo o primanjima i nagradama ravnatelja. U točkama dnevnog reda 25.-30. prihvaćene su izmjene i dopune Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatskog kluba Augusta Šenoae, Kulturnog centra bačkih Hrvata, Hrvatskog kulturnog i sportskog centra Josip Gujaš Džuretin, Zbirke sakralne umjet-

Prijedlog za donošenje odluke o proračunu HDS-a za 2022. godinu

Prihodi: Iz bilance prethodne godine, normativna državna potpora javnim obrazovnim ustanovama (934 223 015 ft) te rashodi koji nisu obuhvaćeni normom 123 965 572 ft, za što je potrebno koristiti dodatnu potporu sklapanjem ugovora o potpori za javno obrazovanje.

Rashodi: Financiranje institucija 1 384 231 432 ft prema dolje navedenom:

Hrvatska škola Miroslava Krlež: 583 352 985 ft
Santovačka hrvatska škola: 305 854 856 ft
Hrvatska škola Mate Meršić Miloradić: 168 980 746 ft
Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj: 29 574 925 ft
Hrvatski klub Augusta Šenoae: 35 495 521 ft
Ured Hrvatske državne samouprave : 92 562 807 ft
Zbirka sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj : 24 994 698 ft
Kulturno-prosvjetni centar i odmarališta Hrvata u Mađarskoj: 19 382 152 ft
Hrvatski kulturno-prosvjetni zavod Stipan Blažetin: 21 196 880 ft
Hrvatski kulturni i sportski centar Josip Gujaš Džuretin: 26 533 669 ft
Kulturni centar bačkih Hrvata: 20 653 682 ft
Hrvatski pedagoški i metodički centar: 19 648 511 ft

Predsjednik Odbora za financije Ladislav Kovač i zastupnik Arnold Barić

nosti Hrvata u Mađarskoj, Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj i Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda Stipan Blažetin.

U 31. točki je usvojena odluka o raspisivanju natječaja za popunu radnog mjesta ravnatelja Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma Santovo. Kod 32. točke dnevnoga reda o usvajanju odluke o uvođenju imena Lino u registar narodnosnih imena Odbor za pravna pitanja nije podržao prihvaćanje jer se radi o talijanskom imenu. Nakon bučne rasprave Skupština je s devetnaest glasova odlučila da se ime Lino uvede u registar narodnosnih imena, tim više što roditelji čekaju odluku kako bi ubilježili ime Lino dječaka rođenog oko nove godine.

Rasprava u točki Razno

U točki 33. pod razno zastupnik Franjo Pajrić upitao je zastupnike HDS-a jesu li su upoznati sa sadržajem emisije Hrvatske kronike čija je tema 30. obljetnica Saveza Hrvata u Mađarskoj. Rekao je kako je način obrade teme naknadno falsificiranje povijesnih događanja, što će neobaviještenog gledatelja dovesti do krivih spoznaja i dodao kako „ćemo mi napraviti drugi film“ na istu temu, poradi čuvanja povijesne istine. Pitao je može li se ta emisija Hrvatske kronika može na YouTube. U raspravu se uključio i novinar MTVA Andrija Pavleković koji je rekao da je film dostupan na mrežnim stranicama MTVA.

Zastupnik Viktor Kohut prenio je dva zahtjeva za potporom HDS-a, zahtjev Bika za Dan Hrvata u Biku i obilježavanja 75. godišnjice HKUD-a „Gradišće“ iz Petrovog Sela. Pitao je postoji li mogućnost za to da HDS-a podrži ove priredbe. Predsjednik Ivan Gugan je rekao kako to do sada nije bila praksa, ali neka upute službeno pismo „pa ćemo vidjeti ima li za to mogućnosti.“ Predsjednik Gugan se osvrnuo na sjednicu HDS-a u studenom i prihvaćanje Hrvatske državne liste, u vezi s čim je zastupnik Tibor Dombai zatražio očitovanje Vladinog ureda. Zastupnik Dombai je na prosinačkoj Skupštini rekao kako je zadovoljan dobivenim odgovorom Vladinog ureda o propisnosti liste i zaključku da je postupak donošenja odluka regularan. Prije par dana dobili smo pismo od Gradskog suda u Budimpešti u kojem stoji da je zastupnik Dombai u siječnju tražio očitovanje o tom pitanju, rekao je predsjednik HDS-a Ivan Gugan dodavši: „Mi smo sada na Odboru čuli od zastupnika Dombaija da je to ista stvar, samo zastupnik Dombai nije dobio pismeni odgovor Vladina ureda na vrijeme, pa je zatražio mišljenje suda koji je tu žalbu odbio“. Dombai je zatražio mišljenje suda koji je žalbu kao i Vladin ured odbio. Rasprava se nastavila i o drugim temama, sve do trenutka kad je predsjednik Gugan zatvorio Skupštinu.

Branka Pavić Blažetin

Bajske maškare otjerale zimu

Mnoštvo posjetitelja na glavnom trgu

Nakon što su lani izostale zbog pandemije, 26. veljače ponovno su priređene Bajske maškare koje su obnovljene 2020. godine. Na glavnom bajskom trgu maškare iz Baje i okolnih naselja dočekalo je mnoštvo znatizeljnika. Sudjelovalo je stotinjak maškara, a procjenjuje se da je tijekom dana bilo između dvije i tri tisuće posjetitelja. S obzirom na vrijeme u kojem živimo i više nego što se možda očekivalo. Dojam je bio da su ljudi željni okupljanja, susreta, druženja i zabave.

U suorganizaciji Gradske samouprave, Hrvatske samouprave grada Baje, Kulturnog centra bačkih Hrvata i Bačkog kulturnog centra priredba je počela priepodne na trgu Svetog Trojstva raznim programima, radionicama i igrama za djecu, te plesačnicom bunjevačkih plesova za „male“ i „velike“. Plesove je podučavala dopredsjednica Kulturne udruge „Bunjevačka zlatna grana“ Noémi Pál, a zatim su okupljene zabavljali tamburaši učitelja tambure Attile Csurajija. Popodne je održano kuhanje i kušanje tradicijskih bunjevačkih jela, između ostalog nadaleko poznatog bačkog ovčjeg paprikaša.

Tijekom dana priredbu su posjetili brojni uzvanici, među njima generalni konzul RH u Pečuhu Drago Horvat i čelnici hrvatske zajednice u Mađarskoj koje prije dolaska maškara na trg u Gradskom poglavarstvu primila gradonačelnica Klára Nyirati.

Središnji dio dana bile su dvije pokladne povorke maškara, uglavnom članica i članova hrvatskih kulturnih društava iz Baje i okolnih naselja, Aljmaša, Dušnoka, Gare, Čavolja, Kalače... Jedna povorka krenula je sa sjevera na čelu s orkestrom „Bačka“, a druga s juga predvođena orkestrom „Čabar“. Kao glavni i prepoznatljivi likovi predvodili su ih medvjedi i Bošnjak, didak i batinaš, a pratile su ih vještice, čarobnjaci, zamaskirane ženske i muške osobe u izvornim nošnjama i drugi. Udaranjem u razne lonce, kante i druge kućanske posude bučili su ulicama grada i zajedno s Bošnjakom i batinašem tjerali medvjeda i didaka, odnosno zimu. U prostranijim dijelovima grada zaplesalo se kolo, zaorila pjesma, a posjetitelji su mogli pratiti poigravanje medvjeda i Bošnjaka, didaka i batinaša, kako međusobno tako i s publikom.

Nakon susreta na glavnom trgu okupljene maškare i brojne posjetitelje pozdravili su gradonačelnica Klára Nyirati i generalni

Ispred zgrade Kulturnog centra bačkih Hrvata

Na glavnom bajskom trgu

konzul RH u Pečuhu Drago Horvat, koji su uz ostalo istaknuli društvenu i kulturnu važnost očuvanja tradicije. O nekadašnjoj tradiciji bajskih bunjevačkih maškara govorio je Dinko Šokčević, jedan od najzaslužnijih inicijatora obnove pokladne tradicije bajskih maškara. Na izvornom bunjevačkom govoru nazočne je pozdravio i predsjednik garske Hrvatske samouprave Martin Kubatov. Uslijedilo je zajedničko veliko kolo sudionika i posjetitelja, te veselica uz ples i pjesmu do večeri, kada su svi zajedno otjerali medvjeda i didaka, otjerali zimu u iščekivanju proljeća. Njihovim razotkrivanjem završene su ovogodnjske maškare.

„Prepoznatljivi likovi medvjeda i didaka simboliziraju zimu, a Bošnjaka i batinaša proljeće. Medvjed i Bošnjak jedinstveni su likovi, karakteristični za bajske bunjevačke Hrvate, a imaju i svoju povijesno-kulturnu važnost. Bošnjak, naime, dolazi iz Bosne: nekad su u Baju i druge dijelove Monarhije medvjede dovodili bosanski Cigani, koji su ih tjerali na ples. Bošnjak izgledom podsjeća na Turčina, na glavi mu je turban, lice obojeno u crveno, nosi crvenu pregaču i bijeli „peškir“ oko pojasa“, kazao nam je uz ostalo Dinko Šokčević. Prema njegovim riječima, podroban opis maškara potkrijepljen fotografijama pronašao je u radu bajskog nastavnika Antala Kovácsa, koji je 1903. objavljen u časopisu „Néprajzi Értésítő“.

S.B.

Prepoznatljivi likovi bajskih maškara

Dogovor o vjerskim okupljanjima Hrvata Pečuške biskupije

Voditelj Hrvatske referature Pečuške biskupije, mohački dekan župnik Ladislav Bacsmaj inicirao je sastanak s aktivistima vjerskog života Hrvata u Pečuhu. Sastanak je održan 17. veljače u Pečuškoj biskupiji, a uz Bacsmajja nazočili su mu svećenik Gabrijel Barić, voditeljica Ženskog pjevačkog zbora Augusta Šenoe Marija Bošnjak, vjeroučiteljica u Hrvatskoj školi Miroslava Krležę Aga Tomola, koordinatrica mjesečnih svetih misa koje se održavaju u pečuškoj Franjevačkoj crkvi uz potporu Hrvatske samouprave Pečuha Vesna Velin, Milica Klaić Taradija, Andrea Kollár i Ákos Kollár.

Vjerski ukras šokačkih Hrvata iz Kozara

Kako je za Hrvatski glasnik izjavio župnik Bacsmaj, „Inicirao sam sastanak želeći upoznati osobe koje rade na polju vjerskog života Hrvata u regiji. Obratio sam se Milici Kalić Taradiji, koja je osam godina radila na biskupiji i dobro poznaje situaciju, te mi je ona pomogla oko okupljanja ljudi. Informirali su me o mnogo čemu, s čime do sada nisam bio približe upoznat. Razgovarali smo o tome gdje ima hrvatskih misa, gdje ih nema, a ima potrebe za istima. Dobro bi bilo da uključimo i sve ostale svećenike koji znaju hrvatski jezik, da i oni služe na hrvatskom jeziku. Razgovarali smo o suradnji s mjesnim hrvatskim samoupravama i načinima produblivanja te suradnje. Predloženo je da se tiskaju letci ili vjerske knjižice koje vjernicima možemo dati u ruke, bio bi to red mise i pjesme za pjevanje. Želim što više osoba pridobiti za misne obrede na hrvatskom jeziku. Moji sugovornici su me upoznali s nastavom vjeronauka u Hrvatskoj školi Miroslava Krležę. Govorilo se i o vjerskom kampu koji bi se tijekom ljeta održao u Šeljini, te o izložbi fotografija pokaznica Ákosa Kollára, koju bi mogli odnijeti u sela i gradove u biskupiju. Bilo bi potrebno da u svakom naselju imamo kontaktnu osobu koja točno zna što je tamošnjim Hrvatima vjernicima potrebno. Vidimo kako bi i orguljašima trebalo dati u ruke hrvatski materijal kako bi znali pjevati i svirati hrvatske vjerske pjesme. Izrazili smo potrebu za izradom kalendara godišnjih hrvatskih vjerskih događanja u biskupiji te o planiranim hodočašćima. Biskupija je dosada za programe Hrvatske referature osiguravala godišnji proračun, te bismo željeli sastaviti proračun za ovu godinu, a nadamo se i dosadašnjoj potpori hrvatskih samouprava na području biskupije.“

Branka Pavić Blažetin

Hrvatska misa u Pečuhu

Uz potporu Hrvatske samouprave Pečuha u pečuškoj Franjevačkoj crkvi jednom mjesečno održavaju se svete mise na hrvatskom jeziku. Za mise je odgovorna Hrvatska referatura Pečuške biskupije, koju po imenovanju biskupa nedavno vodi mohački župnik Ladislav Bacsmaj. Vjernike drži na okupu mala vjerska zajednica pečuških Hrvata. Operativne poslove oko okupljanja i izrade pozivnica radi Vesna Velin, a na svetim misama pjeva Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe. Na svetim misama rado sudjeluju i vjernici Hrvati iz naselja iz okolice Pečuha. Prva misa u 2022. godini održana je 30. siječnja, a služio ju je dekan župnik Ladislav Bacsmaj, uz susluženje svećenika Gabrijela Barića. Misa je ujedno bila i zadušnica za ravnatelja Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krležę Gábora Győrvarija koji je preminuo 2020. godine. Na svetoj misi i ovaj put uz pečuške vjernike Hrvate sudjelovali su Hrvati iz obližnjih naselja, iz Kozara, Kukiinja, Katolja, Salante... Druga hrvatska misa održana je 27. veljače, a prije početka mise predstavljen je Hrvatski katolički kalendar 2022. Svete mise počinju u 16 sati. Velečasni Bacsmaj je na siječanjskoj misi istaknuo kako će se vrlo rado odazvati svim pozivima onih koji traže održavanje svetih misa na hrvatskom jeziku u svojim naseljima, i tamo gdje spomenutih misa nema niti ih je bilo ili ih ima vrlo rijetko, te kako će mu u tome pomoći velečasni Gabrijel Barić.

Dekan župnik Ladislav Bacsmaj služi svetu misu u pečuškoj Crkvi Snježne Gospe

Branka Pavić Blažetin

Hrvatska književna Panonija

Svečana dodjela Povelje uspješnosti Julija Benešića dr. sc. Stjepanu Blažetinu

U okviru bogatog programa priredbe Hrvatska književna Panonija IV., dana 25. studenog 2021. dodijeljena je Povelja uspješnosti Julija Benešića dr. sc. Stjepanu Blažetinu. Povelju je dr. sc. Stjepanu Blažetinu uručio veleposlanik Republike Hrvatske Mladen Andrić, dok su prigodno slovo o značaju književno povijesnog, prevoditeljskog i kulturnog rada Stjepana Blažetin na povezivanju dvaju naroda i dviju književnosti te valorizaciji i ubaštinjenju književnosti Hrvata u Mađarskoj održali prof. dr. sc. Goran Rem i Mirko Ćurić, a govor nakon dodjele sam laureat.

Razgovor učenika s mladom književnicom Paulom Rem

Hrvatska književna Panonija IV. održana je po četvrti put u organizaciji Ogranka slavonsko-baranjsko-srijemskog Društva hrvatskih književnika i društva Croatica nonprofit Kft., u suradnji sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata, Znanstvenim zavodom Hrvata u Mađarskoj, HOŠIG-om, Spomen-muzejem biskupa Josipa Jurja Strossmayera i Srednjom strukovnom školom Antuna Horvata iz Đakova, a pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske.

Programi Hrvatske književne Panonije IV. započeli su u budimpeštanskom HOŠIG-u gdje je sudionike dočekala ravnateljica škole Ana Gojtan. U školskoj knjižnici održan je sat žive lektire: razgovor učenika s mladom književnicom Paulom Rem.

U razgovoru su sudjelovali Paula Rem, dr. sc. Goran Rem i Mirko Ćurić. Slijedilo je zajedničko druženje, a potom program koji su organizatori nazvali „Advent u Budimpešti“, popraćen bogatim stolom slavonskih kolača koji su pripremili učenici i nastavnici đakovačke Srednje strukovne škole Antuna Horvata, uz prezenatciju knjige „Adventska i božićna slavonska kuharica“.

U poslijepodnevnom satima program je nastavljen u Croatici, a domaćin je bio ravnatelj Croatice Čaba Horvath. U galeriji Croatica otvorene su dvije izložbe. Izložbe su otvorili veleposlanik Mladen Andrić i Mirko Ćurić. Radi se o izložbama ulja na platnu i akvarela „Panonske perspektive“ Zdravka Ćosića (Slavonski Ko-

baš, 15. XII. 1941. – Slavonski Kobaš, 23. II. 2006.), djela iz zbirke Spomen-muzeja biskupa Strossmayera, koja je upriličena prigodom 80. obljetnice rođenja i petnaeste obljetnice smrti Zdravka Ćosića. Potom je otvorena izložba adventskih kolača. Nakon toga uslijedio je književni dio programa.

Dodijeljena je Povelja uspješnosti Julija Benešića dr. sc. Stjepanu Blažetinu. Povelju je dr. sc. Stjepanu Blažetinu uručio veleposlanik Republike Hrvatske Mladen Andrić, dok su prigodno slovo o značaju

Trenutak za pjesmu

Molitva

gospina crkva anđeli
slomljena krila
nekoliko crnih marama
nekoliko ćelavih glava
nemušte riječi lebde
bez korijena
beskrajna
tišina
samo muha
zuj negdje
u visinama

Stjepan Blažetin

U galeriji Croatica otvorene su dvije izložbe

Katarina Čeliković, Mirko Đurić i Tomislav Žigmanov

književno povijesnog, prevoditeljskog i kulturnog rada Stjepana Blažetin na povezivanju dvaju naroda i dviju književnosti te valorizaciji i ubaštinenju književnosti Hrvata u Mađarskoj održali prof. dr. sc. Goran Rem i Mirko Čurić, a govor nakon dodjele sam laureat. Povelju je Stjepanu Blažetinu dodijelilo Povjerenstvo 24. Susreta Đakovačkih književnih kritičara. Kako je naglasio prof. dr. sc. Goran Rem, „književni kritičari su imali u slici Stjepana Blažetina sa ‚snopom knjiga‘, jer Stjepan Blažetin je kriv za izložbu koju danas nismo postavili. Kriv je za desetke i desetke knjiga koje je potpisao. Blažetin je autor pjesnik, znanstvenik, književni kritičar, prevoditelj, autor ključnih filoloških radova. Blažetin je ‚urednički autor‘. On spada u krug ljudi koji u prostorima rješavaju velike stvari. Stvari koje ne mogu biti dostatno autorski niti obuhvaćene svim onim što je Blažetin dosegno svojim autorstvom. Blažetin je u književnoj kritici vrlo precizan i vrlo pozoran. Kroz njegovu kritiku hrvatska književnost dobila je refleksiju o učinku Hrvata u Mađarskoj, o pismu koje nastaje bez obzira na granice, pismu koje je došlo do naše suvremenosti. Deseci i deseci književnih kritika svjedoci su mara, pismenosti, ustrajnosti i pozornosti riječi. Blažetin je i kao prevoditelj književni kritičar. On izabrano prevodi, on ne prevodi bilo što ni u jednom smjeru. U hrvatsku književnost uveo je primjerice Miklósa Radnótiya, a u mađarsku književnost odnio jednu vrlo strogu, rigoroznu, preciznu antologiju hrvatskog pjesništva Miroslava Mičanovića, ‚Utjehu kaosa‘. Taj njegov čin je gest dovođenja najizabranijeg hrvatskog pjesničkog pisma u mađarski jezik. Blažetin je odvažan kada kao rođeni Hrvat u Mađarskoj sa svojom domicilnom mađarskom kulturom donosi hrvatsku najprofiniju liriku u mađarski jezik. Profinjeni su potezi Stjepana Blažetina i mi mu izražavamo

divljenje pred njima i čestitamo Stjepanu Blažetinu na tom njegovom učinku“, zaključio je prof. dr. sc. Goran Rem.

U svojem obraćanju Stjepan Blažetin je naglasio: „Ne dobivam često priznanja pa mi je teško govoriti. Ovo me dobrano iznenadilo. I obradovalo. Zahvaljujem se. Spajam, spajamo i ovdje danas mi svi ono što je granica odvojila. To je i bio cilj moga djelovanja, bio i ostao. Drago mi je što se to prepoznalo. Radi se o književnosti Hrvata u Mađarskoj, koji je prostor bio poprilično nepoznat u Hrvatskoj, i ja sam pokušao svojim djelovanjem, svojim radom te bijele mrlje obojiti, učiniti nas vidljivima. Ja i Tomislav Žigmanov često govorimo o rubu. Osječani kažu da su oni na rubu, pa smo mi onda na rubu ruba. Taj rub ruba hrvatskog etničkog prostora se teško prepoznanje. Slavonija i intelektualci u Osijeku su ga prepoznali i ovdje nazočni i još brojni drugi intelektualci, i projicirali ga prema središtu. Prema Zagrebu, središnjici hrvatske kulture i duhovnosti. I to trasira jedan put kojim mi iz jedne druge države ovako slabašni i sa slabim resursima možemo ipak doći u one prosto-

re kamo zapravo pripadamo i jezično i duhovno i kulturološki. Taj prijelaz nije jednostavan, puno je teži nego izgraditi autocestu. Teško je povezati, puno je tu vidljivih i nevidljivih ograda, a naše je poslanje, i moje i svih nas, koji razumijemo i njegujemo pisanu riječ, da izgradimo te ceste. A da te ceste ne budu jednosmjerne nego dvosmjerne“.

Nakon svečane dodjele Povelje uspjehom Julija Benešića dr. sc. Stjepanu Blažetinu slijedilo je predstavljanje knjige Katarine Čeliković „Književnost u zrcalima izdanja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata“, koja je objavljena u Subotici 2021. godine. Potom je zazvonila književna riječ hrvatsko-panonska, točnije uslijedila su književna čitanja hrvatskih književnika iz Hrvatske, Mađarske, Srbije, Bosne i Hercegovine, Mirka Čurića, Tomislava Žigmanova, Katarine Čeliković, Gorana Rema, Paule Rem, Jose Živkovića Soje i Stjepana Blažetina.

VDS / BPP

Foto: Studio Kelbas

Povelju je dr. sc. Stjepanu Blažetinu uručio veleposlanik Republike Hrvatske Mladen Andrić

Bogatom stolu slavonskih kolača dive se HOŠIG-ovi učenici

Tradicionalni školski maksenbal u Hošigu

Veljača je vrijeme fašnika, odnosno maškara, što je prilika da svatko od nas na barem jedan dan postane netko drugi. Najpoznatiji svjetski karnevali su oni u Brazilu i Veneciji, no i Hrvatska ima dugu tradiciju kada su maškare u pitanju. Maškare su poznate među ljudima i kao poklade te pod to spadaju sve one proslave, karnevali i razni festivali koje tradicijski obilježavaju kostimirani i maskirani ljudi. Maškare i karnevali dio su tradicije, no neki gradovi, pa čak i zemlje, svoj turizam djelomično baziraju na tim događajima te za njih pripremaju razne priredbe i sadržaje, ples pod maskama i slično. Kažu da su maškare peto godišnje doba godine. Za vrijeme maškara, neovisno o dobi, maskiraju se svi i šalju poruku društvu. Prve asocijacije kad spomenemo maškare/fašnike/karnevale su maske, kostimi, ulične povorke, krafne (ili fritule u Dalmaciji), smijeh, ples i zabava. U svakom slučaju, to je doba kada svi uživamo, posebice djeca. Pitamo se zašto volimo vrijeme maškara i karnevala? Zato jer u to doba možemo biti druga osoba, naš omiljeni lik, naš superjunak.

Brojne maske obukli su učenici osnovne škole

Djeca se u ovo doba pripremaju mjesecima kako bi predstavila okruženju svoju masku.

Obrazovna institucija koja već dugi niz godina tradicionalno organizira ovaj događaj u Budimpešti je HOŠIG (Hrvatski vrtić, osnovna škola i gimnazija), pa je tako u školskom predvorju 24. veljače priređen tradicionalni školski maskenbal. Na priredbi su sudjelovali polaznici od 1. do 8. razreda osnovne škole. Program su vodili gimnazijalci Nina Šindik i Ádám Kovács.

„U našoj školi tradicija maskiranja njeguje se od prvog razreda”, izjavila nam je ravnateljica, Ana Gojtan i dodala: „Mogu reći kako se naša djeca s velikim oduševljenjem pripremaju za ovaj značajan događaj, i to već mjesec dana ranije, naravno, sa svojim učiteljicama. Uobičajeno je da svaki razred za ovu prigodu priprema poseban program, jedna lijepa plesna točka, plesno glazbeni scenski prikaz u kojemu uživaju naša djeca, a dogodi se i da učiteljica ponekad sudjeluje u toj plesnoj produkciji, zajedno plešu sa svojim učenicima. Tog dana je kod nas jako veselo, zabavno, bučno, cijela zgrada slovi o maskenbalu, u znaku maškara, učenici i poneki nastavnici odjenu raznovrsne maske, uživaju

Bilo je i plesa pod maskama

cijeli dan, a pogotovo oni najmanji koji se već od jutra oduševljeno pripremaju za ovaj važan događaj”.

Učenici su s veseljem dočekali ovaj dan, kako bi maskirani došli u školu. Predstavljali su se, plesali, pjevali. Po hodnicima smo sretali izvrsne kombinacije maski, bića iz životinjskog svijeta, superjunakinja i superjunaka, oživljenih predmeta i likova iz priča, filmova i računalnih igrica, navijača, hip hopera, vilenjaka, jednoroga i sl. U Hošigovoj školi tradicija maskiranja se njeguje od prvog razreda. Pripreme traju

tjednima u koje su uključeni roditelji, bake, tete, ali prije svega učiteljice. Svi se angažiraju u izradama što kreativnijih maski.

Maškare su otvorili najmanji i najhrabriji, prvašići osnovne škole, nakon kojih su se predstavili učenici ostalih razreda. Evo što su nam javili učenici raznih razreda:

„Ja sam Lilla, idem u 6. razred, kod učiteljice Žužane Molnar. Danas smo bili hip hop plesačice i plesači. Svake godine se zajednički obučemo u nešto. Svaki razred ima svoj ples. Jako je zanimljivo”.

„Ja sam Izabela Ančić, idem u 2. razred. Ja sam danas policajka. Meni je bilo jako zanimljivo”.

Na ovom događaju dječjoj mašti i kreativnosti nema kraja. Najzbudljiviji su trenuci kada djeca odjenu masku i malo se skrivaju u „tuđoj koži”, u čemu na njihovu veliku radost nisu izuzetak ni učiteljice. U Hošigu je za ovogodišnji maskenbal bila odgovorna učiteljica Dejana Šimon, koja je zajednički s učiteljicama Katicom Benčik, Krisztinom Feller i Nikolinom Jurinom pripremila priredbu. Cijelu je dekoraciju osmislio profesor likovnog odgoja Zoltán Csomós. Plesne koreografije sudionici su izvodili na hrvatske i svjetske hitove.

Ples, pjesma i smijeh odzvanjali su cijelo poslijepodne Hošigovim hodnicima. Taj karnevalski dan još će dugo živjeti u dječjem sjećanju i tjednima će o tome pričati. Svojom razigranošću djeca su pokušala otjerati zimu i dozvati proljeće.

Na kraju programa svi su sudionici zajedno zaplesali, a dobili su i simbolične darove.

Sponzori maškara bili su Croatia, Hrvatska samouprava VII. i XIV. okruga, Podravka i Jana.

U travnju će u HOŠIG-u biti državno natjecanje u kazivanju stihova na hrvatskom jeziku, na koje dolaze djeca iz cijele Mađarske. Događaj organizira Hrvatska državna samouprava.

Neda Maretić

Židanski fašenjak – „Ča ste vi, toga nij”!

Dar uru jednu stojimo pred židanskim Kulturnim domom, dokle se skupasaberu svakarčkovi svati Rože Rumene i Klinčac Gustija i dokle se moremo ganuti na seosku povorku sa silnima stankama pri ulični štacija. Vjetar nosi snig nigda-nigda, ovo ni najmanje ne izgleda tako da ćemo danas zimu zakapati. Babac pelja šareni šereg, čiji ujujuju pozove Židance pred stane, a maskirani biškop s pemzлом i „svetom vodom” invitira barane na svetu spovid. Zalutali bušar zvončka za nami, a Barbika i Ken bobice u škatulji se ljuljaju. Veseli su i ananasi, ke ja gledam za korene od pršna, a Horvatova Drakula familija je ravno doputovala iz rumunjskoga kaštelja. Mlade dičake inspirirala je televizijska serija „A mi kis falunk/ Naše malo selo”, ali katani, andjeli, kot i svi drugi maškaranti su zadnje fašenske subote u glavnoj ulozi. Ovde se človik nigdar ne more dost načuditi, koliko se nek idejov shranja u ovoj zajednici. Nisu izostavljeni iz fašenskoga mimohoda ni stani, kade se njeguju betežniki, tamo opatice čekaju goste sa smihom, pilom i jilom. Gutu se ne prašu već, želudci nisu jur prazni, a mladuženja i zaručnica, uprav tako kot i u minuli ljeti i ovput su nimi, zatajeni. Ne piju, ne govoru, ne kadu, samo koracaju jedan polag drugoga. Kako bi bilo sigurno idealno i u jednom hištvu. Tako gazimo kilometare s posebnom misijom te subote, no neki privilegirani sidu na traktori, a stara teta biciklin tira. Na Glavnoj ulici sa svojim športom iz šale vozače tira u ludilo. Sam načelnik sela, Štefan Krizma- nić kot franjevac nuka pred svojim stanom brojne veseljake, a odnud samo skok do crikve, kade se skupazame mladi par. Njev identitet pred utrudjenom skupinom se otkriva samo pred Kulturnim domom, kad je povratak od seoskoga kruga. Dohotki dana su prez sumlje veselo druženje i pominkanje, koga su jur zdavno željili zbog Covida zaprti ljudi. Pir dura po ulica dokle se ne zaškuruje, pod snigom i vjetrom u

sjajnom društvu. A pogotovo onda kad se zna dragi Židanci (i po ovi kipici), „ča ste vi, toga nij” (drugdi)!
Tiho

Trgovina, kafić, pivovara i društveni prostor

Dana 3. veljače bilo je svečano u Dombolu. Uz pivovaru i društveni prostor predana na uporabu obnovljena seoska trgovina s kafićem. Obnova trgovine ostvarena je u sklopu Programa „Mađarsko selo“. Uz visoke državne dužnosnike i načelnika Dombola Zsolta Kirizsa svečanosti je nazočio glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga.

Nazočne pozdravlja László Lehel

Vrpcu na investiciji vrijednoj 60 milijuna forinti prerezali su vladin povjerenik Alpár Gyopáros, veleposlanica Ekumenske humanitarne organizacije Anikó Lévai, predsjednik iste organizacije koja od 2013. godine ima ispostavu u Dombolu László Lehel i parlamentarni zastupnik László Szászfalvi. Kako prenosi MTI, vlasnik trgovine Attila Varga rekao je kako je za provedbu investicije dobio preko 60 milijuna forinti, a za proizvodnju piva koristi se hmelj iz lokalnog uzgoja. Izrazio je nadu da će gosti i kupci ovog kvalitetnog piva osim mještana Dombola biti i stanovnici susjednih naselja. Ukupna vrijednost ulaganja je oko 100 milijuna forinti, donosi MTI.

Vladin povjerenik Gyopáros istaknuo je kako se kroz spomenuti program razvoja malih trgovina koji je pokrenut 2020. obnavlja 1500 trgovina, dok ukupan iznos investicija premašuje 50 milijardi forinti. Jedan dio sredstava isplaćuje se iz državnog proračuna, dok drugi dio financiraju poduzetnici koji se natječu za sredstva programa. Dodao je kako program ima dva cilja: poboljšanje kvalitete života u selima koja u doglednom vremenu mora dostići gradsku razinu i zadržavanje stanovništva u selima, što zahtijeva razvoj javnih usluga poput vrtića, jaslica, zdravstvene skrbi i poboljšanje prometne infrastrukture. Stoga Vlada podržava stanogradnju, razvoj mreže sporednih cesta i pomaže

Obnovljena trgovina

gospodarstvenicima koji djeluju u malim naseljima.

Zastupnik László Szászfalvi Program „Mađarsko selo“ nazvao je povijesnim, jer potvrđuje ideju da nema mađarske budućnosti bez mađarskog sela. Obnovljena trgovina u Dombolu koja funkcionira kao društveni prostor uklapa se u razvoj biciklizma i ekoturizma na području Drave, zaključio je.

U malom šomođskom naselju Dombolu djeluje i Hrvatska samouprava. Iako ga povijesno nisu nastanjivali Hrvati, mnogi su se ovamo doselili tijekom posljednjih pedesetak godina. Tročlano zastupničko tijelo tvore predsjednica Ruža Sebestyén te zastupnici Sándor Jankovics i Bernadett Kalcics. Prema podacima popisa stanovništva iz

Vladin povjerenik Alpár Gyopáros

Foto: MTI

U Dombolu možete popiti izvrsno pivo

2011. godine u Dombolu živi 208 Mađara, 28 Roma i 47 Hrvata. Zanimljivo je kako je prema podacima iz 1910. godine u Dombolu živio 601 stanovnik, od toga 599 Mađara i dva Nijemca. Dombol je bio posjed grofova Erdődy čiji je dvorac danas sjedište Ekumenske humanitarne organizacije i privremeni dom za nezbrinute obitelji. Nekada je davno bilo i škole, a stanovništvo se bavilo uzgojem goveda. Neki to čine i danas.

Branka Pavić Blažetin

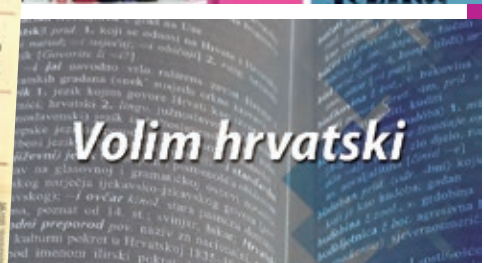
Mala stranica

Dani hrvatskog jezika

Odlukom Hrvatskog sabora 1997. godine utemeljena je hrvatska kulturna priredba „Dani hrvatskog jezika“. Priredba se održava od 11. do 17. ožujka, a ti datumi nisu odabrani nasumično. Naime, 11. ožujka 1967. godine objavljena je Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskog jezika i time se hrvatski jezik počeo „boriti“ za svoja prava. Danas je hrvatski jezik službeni jezik u Republici Hrvatskoj.

Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika objavljena je u tjedniku Telegram 17. ožujka 1967. godine. Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika, proglas kojeg su 1967. godine objavili hrvatski jezikoslovci, nezadovoljni objavljenim rječnicima i pravopisima u kojima se jezik, u skladu s Novosadskim dogovorom, nazivao srpskohrvatskim/hrvatskosrpskim te se nastojalo postići da Hrvati govore jezik koji će biti

tek lokalna varijanta srpskog jezika. Deklaraciju je potpisalo 18 kulturnih i znanstvenih ustanova u Hrvatskoj. Odlučujuću ulogu u nastanku Deklaracije imala je Matica hrvatska. Objavlivanje teksta Deklaracije izazvalo je oštru reakciju komunističkih vlasti, a mnogi njezini potpisnici bili su sankcionirani i onemogućavani u svojem radu. Predloženo je da se zajamči jednakost i ravnopravnost četiriju književnih jezika: slovenskoga, hrvatskoga, srpskoga, makedonskoga te je istaknuto da je potrebno osigurati dosljednu primjenu hrvatskoga književnoga jezika u školama, novinstvu, javnom i političkom životu, na radiju i televiziji, te da se službeno upotrebljava hrvatski književni jezik.

Jeste li znali?

- da je Baččanska ploča dragi kamen hrvatskoga jezika,
- da je Hrvatska jedina zemlja koja ima najstarije tiskane knjige/inkunabule na dvama pismima – glagoljici i latinici,
- da se hrvatski jezik u prošlosti nazivao i ilirski, dalmatinski, horvatski,
- da je u Hrvatskome saboru 1843. prvi službeni govor na hrvatskom jeziku održao Ivan Kukuljević Sakcinski,
- da se do 1847. godine u službenim i javnim ustanovama u Hrvatskoj govorilo latinskim jezikom,
- da je za jezično ujedinjavanje Hrvata zaslužan Ljudevit Gaj u 19. stoljeću,
- da je hrvatski jezik postao ulaskom u Europsku uniju 1. srpnja 2013. godine 24. službeni jezik Unije?

„Zuji, zveči, zvoni, zvuči,
šumi, grmi, tutnji, huči -
To je jezik roda mog!“
- Petar Preradović

KVIZ IZ HRVATSKOG JEZIKA

Poznajes li hrvatski jezik? Zaokruži odgovarajuće slovo!
Svoja rješenja provjeri na internetu!

- Što znači starohrvatska riječ intrati
a) pokazivati b) sresti ... c) ustrajati
- Koliko je padeža u hrvatskom jeziku?
a) pet b) šest c) sedam
- Koja je od ovih rečenica pravilno napisana ?
a) Petar, donesi mi maramicu!
b) Majo, donesi mi maramicu!
c) Maja, donesi mi maramicu!
- Kako je pravilno?
a) Policijska uprava vukovarsko-srijemska
b) Policijska uprava Vukovarsko-srijemska
c) Policijska Uprava Vukovarsko-srijemska
- Što je sinonim riječi: žalost?
a) tuga b) bol c) emocija
- Što je sinonim za ovu riječ: tendencija?
a) pokušaj b) znanje c) težnja
- Kako glasi komparativ riječi mlad?
a) mladji b) mlađi c) mladiji
- Odaberi riječ koja je **netočno** napisana!
a) mljeko b) lijepo c) tijelo
- U riječi *junaci* koja glasovna promjena se dogodila ?
a) sibilizacija b) jotacija c) palatalizacija
- U kojoj je rečenici glagol u perfektu?
a) Pekao sam kolače.
b) Ja bih pekao kolače.
c) Neću peći kolače.

Radni sastanak radi jačanja prekograničnih veza

Na poziv počasnog konzula dr. Atile Kosa predstavnici Međimurske županije posjetili su Konzulat Republike Hrvatske u Velikoj Kaniži gdje je održan radni sastanak. Međimursku delegaciju predvodio je župan Međimurske županije Matija Posavec, uz kojeg su na sastanku sudjelovali dožupan i predsjednik Mješovitog odbora Međimurske županije za suradnju s pomurskim Hrvatima i predsjednik EGTS-a „Regija Mura” Josip Grivec, te jedan od osnivača tog tijela i bivši predsjednik EGTS-a Mario Moharić. Na radnom sastanku počasni konzul dr. Atila Kos izrazio je želju za unapređenjem regionalnog prekograničnog povezivanja.

Na radnom sastanku razmatralo se provođenje konkretnih aktivnosti potrebnih za ostvarenje bolje prekogranične povezanosti. Sudionici sastanka bili su suglasni da se treba uputiti požurnica Hrvatskim cestama i Ministarstvu prometa i infrastrukture radi daljnje realizacije projekta cestovnog i željezničkog povezivanja dviju država na području Općine Kotoriba, a na temelju stečenih iskustava treba započeti i pripremu novih prekograničnih projekata od obostrane koristi. Počasni konzul istaknuo je

Pred zgradom Konzulata Republike Hrvatske u Velikoj Kaniži (slijeva: Matija Posavec, dr. Atila Kos, Josip Grivec i Maro Moharić)

važnost suradnje onih naselja s obje strane Mure i Drave u kojima žive pripadnici hrvatske i mađarske narodnosti. Međimurska županija pomurske je Hrvate oduvijek smatrala svojim partnerima, a hrvatska naselja imaju živu suradnju s međimurskim općinama (Serdahel-Goričan i Donji Vidovec, Kerestur-Kotoriba, Donja Dubrava, Mlinarci-Donja Dubrava, Petriba-Ivanovec, Sumarton-Sveta Marija itd.) pa nije ni slučajno što je Međimurska županija utemeljila Mješoviti odbor za suradnju s pomurskim Hrvatima. Osim toga općine s dvije strane granice objedinjuje i

Na radnom sastanku

Europska grupacija za teritorijalnu suradnju „Regija Mura”. Tijekom više desetljeća, a posebice nakon što je Republika Hrvatska postala članicom Europske unije u sklopu Programa Phare/CBC, IPA i Interreg u korist građana na obje strane granice proveden čitav niz zajedničkih prekograničnih projekata u kojima su kao partneri sudjelovale općine, gradovi i županije. Među ostalim kroz te projekte neka su međimurska naselja dobila kanalizaciju, u pomurskom dijelu povećan je kapacitet uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, s obje strane granice izgrađene su biciklističke staze, pristaništa za rafting, održani međunarodni festivali gastronomije i folklor, a realizirani su i mnogi projekti s ciljem razvoja prekograničnog turizma. U sklopu programa Interreg prekogranične suradnje Hrvatska-Mađarska i trenutno se ostvaruju projekti, među ostalim i projekt izrade projektne dokumentacije cestovnog mosta na rijeci Muri kod Kotoribe i Kerestura, u čijem su nastajanju posredovale susjedne županije i općine te EGTS „Regija Mura”. Međimurski partneri iznijeli su nove projektne ideje. Povezivanje dviju županija i država sudionici sastanka podjednako smatraju povijesnom obavezom i mogućnošću. Župan Matija Posavec izrazio je želju za jačim povezivanjem s gradom Keszthelyem u području kulturne suradnje, s obzirom da se u tom gradu nalazi barokni dvorac Feštetić koji je počela graditi plemićka obitelj hrvatskih korijena. Na hrvatskoj strani u planu je potpuna obnova dvorca Feštetić u Pribislavcu, a partnerstvo i suradnja vrlo su važna i za kandidiranje za europska sredstva koja su potrebna za obnovu dvorca. U vezi s jačanjem veza spomenute su i druge ideje, no sudionici su se složili kako je za bolje povezivanje prioritetno otvaranje više graničnih prijelaza i unapređenje cestovnih veza. Na sastanku je dogovoreno da će Međimurska županija financijski potpomoći postavljanje dvojezičnih natpisa s nazivima ulica u Fićehazu i Keresturu, čime se želi naglasiti važnost očuvanja hrvatskog materinskog jezika.

Beta

HRVATSKA DRŽAVNA SAMOUPRAVA
ORSZÁGOS HUNGÁR ORNEMKÖZVETŐSÉG

1089 Budapest, Bíró Lajos u. 24.
E-mail: hds@horvatok.hu
Tel.: +36 1 303 6029
Web: www.horvatok.hu

KULTURNO-PROSVJETNI CENTAR I
ODMARALIŠTA HRVATA U MAĐARSKOJ
MAGYARORSZÁGI HUNGÁR KULTURÁLIS,
KÉPZÉSI ÉS SZABADIDŐ KÖZPONTJA

1089 Budapest, Bíró Lajos u. 24.
E-mail: hds.kpohm@gmail.com
Tel.: +36 30 392 7013

POZIV

VII. HRVATSKA DRŽAVNA KOBASIJADA U PEČUHU

U organizaciji **Hrvatske državne samouprave** i **Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj**, **23. travnja 2022. godine** održat će se VII. HRVATSKA DRŽAVNA KOBASIJADA U PEČUHU s početkom u **19 sati** u **Sportskoj dvorani „Lauer Dezső“**. Tijekom večeri nagradit će se najbolji proizvođači domaćih svinjskih poslastica u dvije kategorije: **1. kobasice**, **2. salame** (štifolder) i **kulen**. Organizatori pozivaju sve zainteresirane proizvođače navedenih domaćih mesnih proizvoda iz svih hrvatskih regija u Mađarskoj da svoje proizvode (1 komad) prijave i dostave **do 26. ožujka 2022. godine** na sljedeća mjesta:

Budimpešta, Ured HDS-a	1089 Budimpešta, Bíró Lajos u. 24.	Eva Muić	+36-30/864-6394
Mohač i okolica		Vjekoslav Filaković	+36-30/235-4840
Santovo		Stipan Balatinac	+36-30/396-1851
Baja, Kulturni centar bačkih Hrvata		Mladen Filaković	+36-70/977-9544
Pečuh, Klub „August Šenoa“	7624 Pečuh, Eze Tamás u. 3.	Mišo Šarošac	+36-30/864-6395
Podravina, HKSC J. G. Džuretin	7968 Martinci, Kossuth u. 2.	Krištof Petrinović Kristina Gregeš Pandur	+36-30/946-9681 +36-30/499-1457
Zala, Zavod S. Blažetin	8864 Serdahel, Kossuth Lajos u.83.	Zorica Prosenjak	+36-30/215-9850
Gradiška, Muzej sakralne umjetnosti	9734 Priska, Hunyadi János u. 19.	Mirjana Šteiner	+36-70/391-1165
Hrvatska samouprava Petrovog sela	9799 Petrovo Selo, Kossuth L. u. 32.	Andrija Handler	+36-20/915-4357

Na popratnom listu čitko označite ime proizvođača i naselja.

Prijavljeni uzorci bit će izloženi tijekom večeri u obliku švedskog stola, a pored kulturnog programa o dobrom raspoloženju pobrinut će se **TS Koprive** odnosno **TO Fermata**.

Organizatori očekuju odaziv hrvatskih samouprava, ustanova i civilnih udruga diljem Mađarske, te naravno sve ljubitelje svinjskih specijaliteta i tradicionalne pučke kuhinje. Stolovi koji se preporučuju samoupravama, ustanovama i društvima mogu se rezervirati od **17. ožujka 2022. godine do 15. travnja 2022.** za deset osoba, po cijeni od **65 tisuća forinti**, za dvanaest osoba po **75 tisuća forinti** (uključen paket pića). Svi će posjetitelji moći uživati u švedskom stolu.

Molimo Vas, sukladno epidemiološkim mjerama sudjelujte na priredbi!

Srdačno Vas očekujemo!

Informacije: Gabi Kohuth-Várhelyi, +36 30 392 7013; Damir Szolga, +36 70 521 9527
Rezervacija stolova (isključivo putem e-pošte): hds.kpohm@gmail.com

Ivan Guban
predsjednik

Gabi Kohuth-Várhelyi
v. d. ravnateljica

POZIVNICA

Hrvatska samouprava Staroga Budima – Bekašmedera poziva Vas i Vašu obitelj

31. ožujka 2022. godine
na Šokački dan
u 15 sati:

Postavljanje spomen-ploče na 100. rođendan Istvána Bána, umjetnika tekstila šokačkoga podrijetla

Mjesto: 1034 Budimpešta, Bécsi út 95.

Pozdravni govori:

Dr. László Kiss, gradonačelnik Staroga Budima – Bekašmedera
Diána Orosz, povjesničarka umjetnosti Muzeja Staroga Budima
Dr. István Attila Szoboszlai, predsjednik Hrv. sam. Staroga Budima - Bekašmedera

Spomen-ploču će postaviti:

Dr. Chrysta Bán, umjetnikova kćerka
Klara Ninčević, dopredsjednica Hrv. sam. Staroga Budima-Bekašmedera

Glazbeni okvir pruža:

orkestar folklorne skupine KUD „Mohač“

od 17 sati:

Predstavit će se folklorni ansambl KUD „Mohač“ koji ove godine slavi 49. obljetnicu postojanja.

Njihovu dosadašnju djelatnost predstaviti će: osnivač i voditelj Stipan Filaković.

U sklopu plesačnice će podučavati autentične šokačke plesove.

Mjesto: Eszernyős dvorana Szindbád
1033 Budimpešta, Stari Budim, Trg Fő 2.

Mogu sudjelovati samo registrirani, priredba je besplatna:
obudaihervatok@gmail.com / 0620-362-9080

S potporom III. okruga glavnoga grada Budimpešte, Samouprave Staroga Budima.

Objavljen je 1. Javni poziv za prijavu posebnih potreba i projekata od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2022. godinu.

S ciljem promicanja veza i jačanja suradnje Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, očuvanja i jačanja nacionalnog identiteta, zaštite prava i interesa hrvatskih zajednica, očuvanja hrvatskog jezika, kulturnog stvaralaštva i baštine te poticanja hrvatskog kulturnog zajedništva, kao i pomoć ugroženim pojedincima – pripadnicima hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske i ugroženim pojedincima – povratnicima/useljenicima iz hrvatskog iseljeničtva/dijaspore, Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske objavio je 1. Javni poziv za prijavu posebnih potreba i projekata od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2022. godinu.

Ukupno planirana vrijednost Javnog poziva je 000,00 000 5 kuna. Najniži iznos financijskih sredstava koji se može prijaviti i ugovoriti po pojedinom projektu je 5000,00 kuna, a najviši iznos po pojedinom projektu je 000,00 80 kuna, dok je najniži iznos jednokratne financijske potpore ugroženim pojedincima pripadnicima hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske i ugroženim pojedincima povratnicima/useljenicima iz hrvatskog iseljeničtva/dijaspore 2000,00 kuna, a najviši 000,00 15 kuna. Jedan prijavitelj može podnijeti najviše dvije prijave na ovaj Javni poziv.

Rok za podnošenje prijava u elektroničkom i papirnatom obliku je 30 dana od dana objave Javnog poziva i traje zaključno do 18. ožujka 2022. godine. Dodatne informacije mogu se dobiti na brojevima telefona: 669-6444/3851+ ,653-6444/3851+ radnim danom u vremenu od 10:00 do 15:00 sati ili na e-mail adresi: programi-projekti@hrvatiizvanrh.hr

Više na: <https://hrvatiizvanrh.gov.hr/vijesti/1>

Hrvatsko kazalište Pečuh

19. ožujka – Jordi Galceran Ferrer: Metoda. Vrijeme/mjesto: 19:00 – **Hrvatsko kazalište Pečuh**

21. ožujka – Yasmina Reza: Bog masakra. Vrijeme/mjesto: 14:00 – **Hrvatsko kazalište Pečuh** (u sklopu Tjedna hrvatskog jezika)

22. ožujka – Boka u Pečuhu - promocija knjige Vande Babić Galić: Bokeljski zagovori, tragom hrvatske baštine Boke kotorske. Vrijeme/mjesto: 18:00 – **Hrvatsko kazalište Pečuh**

23. ožujka - Zoltán Egressy: Krumpir i blitva – (tragi)komedija
Predstava Pečuškog narodnog kazališta na mađarskom jeziku. Vrijeme/mjesto: 19:00 – **Hrvatsko kazalište Pečuh**

24. ožujka – Jordi Galceran Ferrer: Metoda. Vrijeme/mjesto: 19:30 – **Mađarsko narodno kazalište, Budimpešta** – Festival Jelen/Lét (Dvorana „Attila Kaszás“)

31. ožujka – Zoltan Egressy: Krumpir i blitva – (tragi)komedija
Predstava Pečuškog narodnog kazališta na mađarskom jeziku. Termin/Lokacija: 19:00 – **Hrvatsko kazalište Pečuh**

PARLAMENTARNI IZBORI 2022.

HRVATICE I HRVATI

UPIŠITE SE U REGISTAR HRVATSKIH BIRAČA!

**ZA IZLAZAK NA IZBORE MOŽETE SE
REGISTRIRATI DO PETKA,
18. OŽUJKA 2022. DO 16:00 SATI OSOBNO
POPUNJENIM OBRASCEM KOD MJESNOG
BILJEŽNIKA, ILI ONLINE NA WEB STRANICI
WWW.VALASZTAS.HU**

HRVATSKA LISTA

**MOLIMO VAS DA NA PARLAMENTARNIM
IZBORIMA PODRŽITE LISTU HRVATSKE
DRŽAVNE SAMOUPRAVE.**